

Het Centrum voor Internationaal Recht (Vrije Universiteit Brussel): boeiend onderzoek in zeerecht

U kon in VLIZ Nieuwsbrief 7 (december 2002) reeds kennismaken met een Belgische onderzoeksgroep die zich specialiseert in zeerecht, het Maritiem Instituut van de Universiteit Gent. Ditmaal is het de beurt aan de tweede speler in dit veld, het Centrum voor Internationaal Recht van de Vrije Universiteit Brussel (verder afgekort als CIR). Professor dr. Erik Franckx volgde eind de jaren '80 de met rust gaande professoren Frans De Pauw en Frits Gorlé op. Het was een combinatie van het aanstekelijke enthousiasme dat beiden ten toon spreiden in hun lievelingsdomein - respectievelijk het zeerecht en het recht van de Oost-Europese Socialistische Rechtsstelsels (zoals

Centrum voor Internationaal Recht

Vrije Universiteit Brussel
Pleinlaan 2
B-1050 Brussel

Onderzoeksgroep

binnen de Vakgroep Internationaal en Europees Recht van de faculteit Rechten

Verantwoordelijke

professor Erik Franckx

Personeel

- 1 voltijds ZAP: professor Erik Franckx
- 2 deeltijds ZAP (10%): professoren Ann Pauwels en Stefaan Smis
- 4 wetenschappelijke medewerkers
- 3 niet door de VUB bezoldigde of niet-projectgebonden doctorale kandidaten
- 1 deeltijds AAP

e-mail: Erik.Franckx@vub.ac.be

Tel.: +32/02 629 12 60

Fax: +32/02 629 12 59

<http://www.vub.ac.be/IERE>

dat toen nog heette) - dat er voor gezorgd heeft dat een combinatie van beide domeinen, en derhalve ook de zee, een belangrijke onderzoekstopic van het Centrum is blijven uitmaken. Professor Franckx is tevens voorzitter van de Vakgroep Internationaal en Europees Recht, die sinds 2003 het Centrum voor Internationaal Recht en het Centrum voor Europees Recht groepeerde. In deze bijdrage laten we even de andere algemene onderzoeksgebieden rond Afrika, Centraal en Oost-Europese rechtsstelsels, internationaal milieu-, handels-, aansprakelijkheids- en verdragenrecht, diplomatiek recht, rechten van de mens, recht van de Verenigde Naties, geschillenbeslechting tussen staten e.d. buiten beschouwing en concentreren we ons op die aspecten die specifiek met zee en kust verband houden.

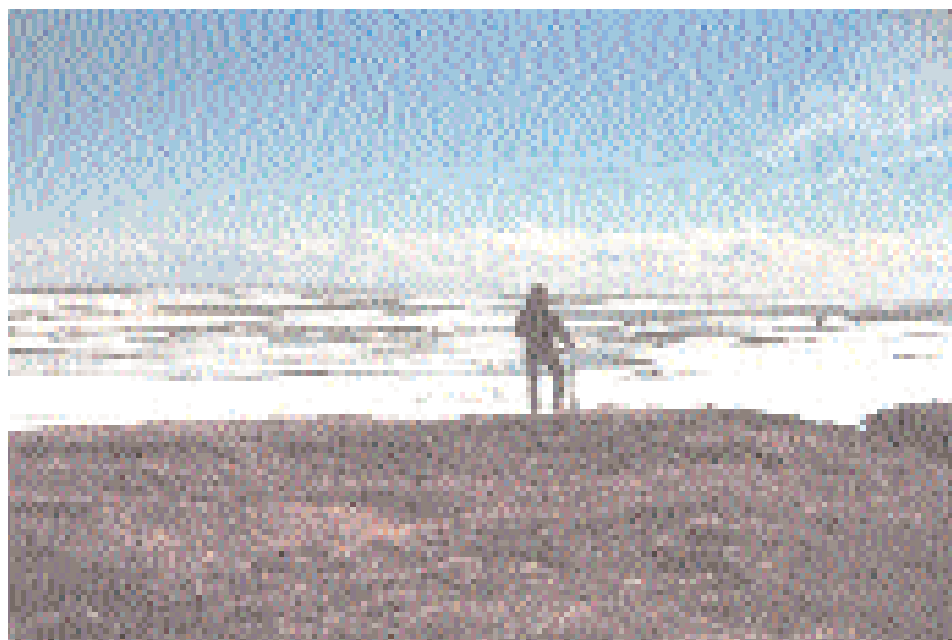
Koude oorlog bron van wetgevend onderzoek

Na het behalen van zijn licentiaatsdiploma in de rechten (VUB: 1981) en een Master of Arts aan het Interuniversitair Centrum Oosteuropakunde (1982) trok Erik Franckx naar de Verenigde Staten om er een Master of Laws te behalen aan de University of Georgia. Het onderwerp van zijn thesis aldaar, *'Comparison of the U.S.S.R. and United States Position on the Territorial Sea, Exclusive Economic Zone and Strait Issues'*, liet hem niet meer los en vertaalde zich verder in een doctoraat aan

Niet toevallig prijkt het portret van deze Hugo Grolius op het bureau van professor Franckx. Deze Nederlandse humanist (* Delft, 1583; † Rostock, 1645) was naast toneelschrijver en dichter, vooral rechtsgeleerde en werd o.a. beroemd door zijn pleidooien t.b.v. een *Mare Librum* of 'vrije zee' (MD)

de VUB in 1989. Het was nog steeds Koude Oorlog en dit leverde nogal wat problemen op m.b.t. maritieme aanspraken die zowel de Sovjet-Unie, Canada als de Verenigde Staten maakten op de Arctische wateren. Beide eerstgenoemde landen, die overigens weinig gemeen hadden, maakten

Betwistingen rond maritieme afspraken over de Arctische wateren tussen de Sovjet-Unie, de Verenigde Staten en Canada waren tijdens de Koude Oorlog een 'onderzoeksmarkt' voor juristen zoals prof. Erik Franckx (NOAA Photo Library)

soortgelijke éézijdige aanspraken op het gebied - deels gebruikmakend van milieuargumenten - terwijl de V.S. de boeman speelde en vooral zwaaide met de eis de vrijheid van de zeeën te behouden.

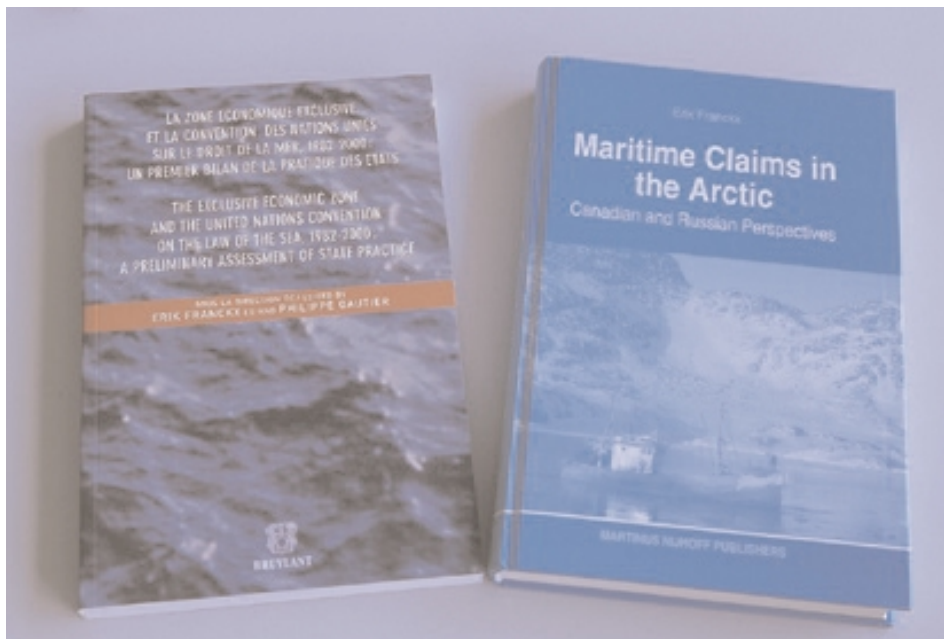
Geen gemakkelijke juridische materie, temeer daar veel Sovjet-basisdocumenten én moeilijk te verkrijgen waren én enkel in het Russisch voorhanden. Deze bijzondere onderzoeksmarkt verdween grotendeels na 1991 met de val van het IJzeren Gordijn en het veel vlotter beschikbaar zijn van Engelstalige documenten. Zo begonnen de Baltische Staten bijvoorbeeld hun nationale wetgeving systematisch in het Engels te vertalen.

Het opdragen van een belangrijk deel aan onderzoek in dit domein noopte tot een herpositionering en de gewijzigde internationale context was er mede de oorzaak van, samen met een interne facultaire reorganisatie, dat aan de Vrije Universiteit Brussel diverse onderzoeks- (Centrum voor de Studie van het Recht van de Verenigde Naties en van de Gespecialiseerde Organisaties; Centrum voor de Studie van de Oost-Europese Socialistische Rechtsstelsels) en onderwijsenheden (Eenheid Internationaal Recht en Internationale Instellingen) tijdens de jaren '90 werden samengevoegd tot het Centrum voor Internationaal Recht. Het internationale karakter van de research, evenals de maritieme interesse bleven overeind. En ook de dienstverlening t.a.v. het maritiem beleid van de Baltische Staten bleef een belangrijk onderzoekstopic (zie verder).

Zeeverontreiniging als centrale topic

Initieel financieel ondersteund door de Onderzoeksraad van de V.U.B., gooide het CIR zich energiek in de problematiek inzake bevoegdheden van kuststaten met betrekking tot mariene pollutie door schepen. Dicht bij huis werd o.a. input gegeven toen het Franse vrachtschip 'Mont-Louis' na een aanvaring op 25 augustus 1984 zonk op nauwelijks 10 km voor de kust van Wenduine. Al snel bleek sprake van een gevaarlijke lading aan boord... Dit incident was de rechtstreekse aanleiding om de ervaring en kennis, tot dan voornamelijk opgedaan met betrekking tot het Hoge Noorden, toe te passen op de wateren voor de Belgische kust en tevens de eerste stappen te zetten in de Nederlandstalige gespecialiseerde vakliteratuur (publicatie in tijdschrift Water, no. 31, november-december 1986).

In een heel wat ruimer perspectief verdiende prof. Franckx zijn sporen als rapporteur van het 'Committee on Coastal State Jurisdiction Relating to Pollution', een comité van de gerenommeerde

Het CIR geeft ook heel wat input bij de evaluatie van hoe staten het voor mariene pollutie baanbrekende Verdrag van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee (1982) en het daarin gepresenteerde begrip 'Exclusieve Economische Zone' (EEZ) in hun wetgeving implementeren. De resultaten hiervan werden voorgesteld op een internationale conferentie op 10 november 2000 i.s.m. de Université Catholique de Louvain (UCL). De hieruit voortvloeiende akten (links op foto) werden gepubliceerd in 2003. Rechts op de foto een andere uitgave van het CIR m.b.t. het internationaal zeerecht (MD)

International Law Association. Tien jaar lang (1991-2000) onderwierp het comité de houding van kuststaten t.a.v. mariene pollutie door schepen aan een grondige analyse om vervolgens (2001) haar bevindingen te bundelen in een lijvig eindrapport en een boek. Dit boek, getiteld 'Vessel-source Pollution and Coastal State Jurisdiction: The Work of the ILA Committee on Coastal State Jurisdiction Relating to Marine Pollution (1991-2000)', werd geëditteerd door professor Franckx en ging tevens in op de statenpraktijk van een vijftiental, voornamelijk westerse landen. Daarnaast leverde het CIR ook heel wat input bij de evaluatie van hoe staten het voor mariene pollutie baanbrekende Verdrag van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee (1982) en het daarin vervatte begrip 'Exclusieve Economische Zone' (EEZ) in hun wetgeving implementeren. De resultaten hiervan werden voorgesteld op een internationale conferentie op 10 november 2000 i.s.m. de Université Catholique de Louvain (UCL). De hieruit voortvloeiende akten werden gepubliceerd in 2003.

Het Centrum voor Internationaal Recht fungeerde in 2001-2002 ook als onthaalinstelling van de Interuniversitaire Buitenlandse Francqui-leerstoel, met als thema de kuststaatbevoegdheid inzake mariene verontreiniging. Deze leerstoel liep in samenwerking met het Maritiem Instituut van de Universiteit Gent, de Universiteit van Antwerpen en de Université Catholique de Louvain en werd op 17 mei 2002 afgerond met een internationale workshop aan de VUB. Binnen deze leerstoel kon prof. em.

In het kader van de Interuniversitaire Buitenlandse Francqui-leerstoel kon prof. em. Dermott Devine van de University of Cape Town (Zuid-Afrika), een specialist inzake kuststaatbevoegdheid bij mariene verontreiniging, gedurende een half jaar in Brussel aan de slag rond deze problematiek. Dit leidde tot heel wat interessante contacten en uitwisselingen van informatie (CIR)

Dermott Devine van de University of Cape Town (Zuid-Afrika), een specialist inzake maritieme wetgeving en pollutie, gedurende een half jaar in Brussel aan de slag. Dat leidde tot heel wat interessante contacten en uitwisselingen van informatie en dit niet alleen tussen Belgische en Zuid-Afrikaanse deskundigen, maar ook tussen Belgische collega's onderling.

Visserijrecht: internationaal en Europees

Een tweede pijler van onderzoek op het vlak van zeerecht aan het CIR betreft het internationaal visserijrecht. Zo voerde het centrum in de afgelopen jaren een reeks projecten uit voor de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO). Zo wordt er bijgesprongen bij het aanpassen van de wetgeving inzake visserij voor landen in ontwikkeling die hier toe een aanvraag richten aan de FAO (bv. Erik Franckx 'legal consultant' voor Litouwen, 1995 en Algerije, 1997). Maar ook rechtstreekse assistentie van de juridische dienst van FAO behoort tot de activiteiten: zo verbleef professor Franckx o.a. één maand als deskundige te Rome tijdens de zomer 1998, wat uitmondde in een publicatie over visserijrecht, en werd juridisch advies verleend m.b.t. visserijcontrole mechanismen met speciale aandacht voor de statenpraktijk van zeven landen en negen subregionale visserijorganisaties. Daarnaast participeert het CIR aan deskundigenconsultaties over actuele thema's van het internationaal visserijrecht, en vervult het punctuele opdrachten uitbesteed door FAO. Onder deze laatste noemer zal het CIR bijvoorbeeld in 2004 de mogelijkheden onderzoeken die FAO heeft om visserijstocks te beheren, gebruik makend van het Verdrag inzake de bescherming van met uitroeiing bedreigde diersoorten, CITES. Het is voor kuststaten immers vaak frustrerend machteloos te moeten toezien hoe stocks van bv. Tonijn of Zwaardvis net

buiten hun 200-mijlszone door derden worden leeggevisd. Door te onderzoeken of bepaalde vissoorten op volle zee als bedreigde diersoort (onder CITES) kunnen worden beschermd, kan mogelijk hieraan beter worden verholpen.

Ook buiten de FAO om, werkt het CIR aan tal van projecten inzake visserijrecht. Zo werd in 1997 bijvoorbeeld een multimediale cursus visserijrecht uitgewerkt, in het kader van een onderzoeksproject met Zuid-Afrika i.s.m. het Gentse Maritiem Instituut. Verder verleende het Centrum juridisch advies aan Greenpeace International m.b.t. de soevereine rechten van kuststaten bij de exploitatie van walvisachtigen, en aan de EG bij het bepalen van de rechten van

kuststaten over levende natuurlijke rijkdommen in de zones grenzend aan hun EEZ's. Deze expertise leidde er uiteindelijk toe dat momenteel twee doctorale proefschriften in dit domein binnen het CIR voorbereid worden. Een eerste spitst zich toe op de Zuidchinese Zee en heeft als titel *'The Problem of Fisheries in Enclosed and Semi-Enclosed Seas and the Role of Regional Fisheries Organizations Therein'* en wordt gezamenlijk gesponsord door de Onderzoeksraad van de VUB en de regering van Vietnam via een zogenaamde sandwich-beurs. Het tweede betreft de Europese wateren en kadert in een project *'Redefining the European Common Fisheries Policy'*, dat van start ging op

Het is voor kuststaten frustrerend vaak machteloos te moeten toezien hoe stocks van bv. Zwaardvis net buiten hun 200-mijlszone door derden worden leeggevisd. Door juridisch te onderzoeken of bepaalde vissoorten op volle zee als bedreigde diersoort (onder CITES) kunnen worden beschermd, kan mogelijk hieraan worden verholpen (JS)

Het Europees Gemeenschappelijk Visserijbeleid en zijn tekortkomingen

De Europese Unie heeft sinds 1 januari 2003 een nieuw Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB), dat een oplossing moet bieden voor de huidige situatie van overbevissing. Het grootste probleem met het huidige systeem is evenwel het gebrek aan uniformiteit in de naleving van de GVB regels. Er is een gefragmenteerde controle in de verschillende lidstaten, een afwezigheid van geharmoniseerde sancties en er zijn slechts beperkte bevoegdheden voor de inspecteurs van de EU. Daartegenover staat dat een aanzienlijk deel van de communautaire visserijsector afhankelijk is van de toegang tot niet-communautaire wateren. Een belangrijk deel van deze bronnen wordt beheerd door Regionale Visserij Organisaties (RVO's) en via bilaterale akkoorden. Tot op heden is men er nog niet in geslaagd de respectievelijke verantwoordelijkheden van de Commissie en haar lidstaten inzake controle en implementatie in het kader van deze RVO's te definiëren. Het gebrek aan een duidelijke Gemeenschapsstrategie op controle en monitoring van visserijactiviteiten in internationale wateren zet de inspanningen om de internationale verplichtingen van de Gemeenschap na te komen en om de aanwezigheid van de Gemeenschapsvloot in deze wateren te verzekeren op het spel. In het kader van deze tekortkomingen loopt momenteel een vierjarenstudie aan het Centrum voor Internationaal Recht van de VUB.

Sinds 1 januari 2003 heeft de Europese Unie een nieuw Gemeenschappelijk Visserijbeleid. Ook in dit domein levert het Centrum voor Internationaal Recht van de VUB juridisch advies o.a. om oplossingen te vinden voor een aantal tekortkomingen van dit communautaire beleid (MD)

Pollutie en visserijrecht zijn twee aspecten die in heel wat van het juridisch werk van het CIR nadrukkelijk naar voren komen. Dit blijkt mede uit deze belangrijke, voorliggende publicaties uitgegeven door het centrum (MD)

1 maart 2003 voor een duur van vier jaar. Dit project wordt voor een bedrag van 150.000 EUR gesponsord door het Institute for European Studies (IES/VUB). Een niet-onbelangrijk accent hierbij vormen de implementatieproblemen die nationale overheden ondervinden bij de naleving van het opgelegde quota-systeem voor de visserij (zie kader).

België en zijn maritiem recht

Het team van professor Franckx volgt ook de positie van België inzake het zee-recht op de voet op. De Belgische staten-praktijk vormt het voorwerp van regelmatig commentaren in gezaghebbende tijdschriften. Wanneer in internationale publicaties deze Belgische praktijk dient behandeld te worden, wordt vaak beroep gedaan op de aanwezige deskundigheid binnen het Centrum. Daarnaast werden in het verleden ook reeds conferenties m.b.t. deze materie georganiseerd, zoals geïllustreerd door het colloquium over 'België en het nieuwe Verdrag van de Verenigde Naties inzake het Recht van de Zee' op 25 november 1994.

Prof. Franckx neemt op regelmatige tijdstippen deel aan de Belgische interdepartementale overlegstructuren over Antarctica en zeerecht. Daarnaast treedt het Centrum op in naam van België of als lid van de Belgische delegatie in internationale onderhandelingen. Zo volgt het CIR de halfjaarlijkse vergaderingen van de COMAR-'Zeerecht' werkgroep van de Europese Gemeenschap en woont het als enige Belgische juridische vertegenwoordiger de jaarlijkse bijeenkomsten bij van de Intergovernmental Oceanographic Commission van UNESCO (IOC-UNESCO). Op deze laatste meetings wordt o.a. gedebatteerd over de nood aan metingen op zee, zowel vanop onderzoeksschepen als met behulp van meetboeien en de conflicten die hier kunnen ontstaan met landen die

Prof. Franckx woont als enige Belgische juridische vertegenwoordiger de jaarlijkse bijeenkomsten bij van de Intergovernmental Oceanographic Commission van UNESCO (IOC-UNESCO). Op deze meetings wordt o.a. gedebatteerd over de nood aan metingen op zee, zowel vanop onderzoeksschepen als met behulp van meetboeien en de conflicten die hier kunnen ontstaan met landen die hun EEZ wat té nadrukkelijk voor zichzelf reserveren (CIR)

hun EEZ wat té nadrukkelijk voor zichzelf reserveren. Ook inzake de bescherming van scheepswrakken kan België een vooruitstrevende rol spelen en was het CIR betrokken bij de onderhandelingen die hebben geleid tot het Verdrag inzake het cultureel onderwater erfgoed (2001).

Dichter bij huis neemt het Centrum deel aan de vergaderingen van het Juridische Team dat de Vlaams-Nederlandse overlegorganen m.b.t. de Schelde problematiek (gemeenschappelijk nautisch beheer, ont-

koppeling loodsgeldtarieven, verdieping) ondersteunt. In dit kader worden teksten en standpuntbepalingen voorbereid voorname-lijk ter ondersteuning van de Vlaamse delegatie. Daarnaast verzorgt het CIR de rubriek 'Zeerecht' in de kronieken van het Belgisch Tijdschrift voor Internationaal Recht. Ook wordt beroep gedaan op de deskundigheid van het Centrum voor de omzetting van Europese regelgeving, die met deze materie te maken heeft, in Belgisch nationaal recht.

Dichter bij huis neemt het Centrum voor Internationaal Recht van de VUB deel aan de vergaderingen van het Juridische Team dat de Vlaams-Nederlandse overlegorganen m.b.t. de Schelde problematiek (gemeenschappelijk nautisch beheer, ontkoppeling loodsgeldtarieven, verdieping ...) ondersteunt (MD)

Deskundige voor maritieme afbakeningen in de Baltische Zee regio

Door historische redenen (zie hoger) is het Centrum verworden tot regionaal deskundige voor de Baltische Zee regio, voor wat betreft de maritieme afbakeningen. Immers, na het vallen van de 'Muur' waren heel wat nieuwe delimitatieverdragen van doen in een regio die niet onbekend was bij de experts van het CIR. Het vastleggen van grenzen tussen staten is sowieso geen gemakkelijke aangelegenheid en ook hier was dit niet anders. Nog steeds wordt op regelmatige tijdstippen input gegeven aan een wereldwijd internationaal project dat beoogt alle maritieme afbakeningen in kaart te brengen en up-to-date te houden. De expertise opgebouwd binnen dit project heeft geleid tot een reeks opdrachten uitgaande van bepaalde Baltische Staten om hen bij te staan tijdens hun delimitatie onderhandelingen met rechtstreeks betrokken buurlanden.

Op basis van deze know-how werkte het Centrum in de loop van de jaren bovendien vier grotere projecten uit:

- 'Strengthening Democracy in Societies in Transition', een project van 3 jaar dat van start ging eind 1993 en voor een bedrag van ca. 10 miljoen BEF gesponsord werd

door het Departement Economie van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit project, waarvoor een voltijds onderzoeksassistent (dr. J.-M. Henkaerts) kon worden aangetrokken, spitste zich toe op mensenrechten en zeerecht in Polen, Roemenië en Tjechoslovakije.

- *'Boundary and Cross-boundary Maritime Legal Cooperation and the Strengthening of the Rule of Law in the Eastern Baltic Sea'*, eveneens een project met een duur van 3 jaar en gefinancierd door het Departement Economie, voor een bedrag van ca. 12 miljoen BEF. De voltijds hiervoor aangetrokken onderzoeksassistent,

dr. A. Pauwels, verdiepte zich in de kust-staatsjurisdictie m.b.t. mariene pollutie met name in Estland, Letland, Litouwen en Polen.

- *'Strengthening the Cooperation on the Protection of the Marine Environment in the Baltic Sea by Means of the Establishment of Marine Parks'*, een verkennend internationaal samenwerkingsproject van 2 jaar, dat van start ging begin 2001 en voor ca. 2 miljoen BEF gesponsord werd door de Vlaamse overheid via het R&D Departement van de VUB. Dit project beoogde voorbereidend onderzoek te verrichten ter stimulering van de deelname aan een EU-onderzoeksprogramma.

- *'Strengthening the Cooperation on the Protection of the Marine Environment in the Eastern Baltic Sea'*, een project van 3 jaar gestart op 1 februari 2001 en gesponsord

door het Departement Economie voor een bedrag van ca. 11 miljoen BEF. Het project houdt een rechtsvergelijkend onderzoek in naar de statenpraktijk op het gebied van mariene parken en richt zich op Estland, Letland, Litouwen, Polen en Rusland.

Tot besluit

Het Centrum voor Internationaal Recht van de Vrije Universiteit heeft ruimschoots zijn sporen verdiend op het vlak van lokaal en internationaal zeerecht, met nadruk op aspecten van zeeverontreiniging door schepen, visserijwetgeving, Belgische statenpraktijk en ondersteuning van landen in overgang in de Baltische Zee regio. Dit neemt niet weg dat ook andere domeinen worden bewandeld die in het artikel niet aan bod kwamen, zoals onderzoek naar de buitengrens van het Continentaal Plat (cfr. nieuw comité van de International Law Association), samenwerking met Vietnam inzake zeerecht en maritieme delimitatie (samen met ULB), etc. Zowel staten, internationale organisaties, advocatenkantoren als NGO's doen regelmatig beroep op het Centrum om advies en bijstand in te winnen.

En wat ons betreft: wij hebben ervan genoten om via deze korte bijdrage kennis te mogen maken met het dynamische, maatschappij-relevante onderzoek in het Centrum voor Internationaal Recht van de VUB! U hopelijk ook.

Relevante werken

- * Franckx, E. (1993): *Maritime Claims in the Arctic: Canadian and Russian Perspectives*, Dordrecht, Martinus Nijhoff, 330 pp.
- * Franckx, E. (1997): "Belgium and the Law of the Sea", in *The Law of the Sea: The European Union and its Member States* (Treves, T. & Pineschi, L., eds.), The Hague, Martinus Nijhoff, pp. 37-96.
- * Franckx, E. & M. Pallemarts, (eds.) (1998): *Conference on 'Toxics Reductions Programmes in the North Sea and the Baltic Sea: A Comparative Perspective'* [thematic issue publishing the proceedings of a conference organized at the Vrije Universiteit Brussel on February 14-15, 1997], 13 *International Journal of Marine and Coastal Law* pp. 299-305.
- * Franckx, E. (2000): "Pacta Tertii and the Agreement for the Implementation of the Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 Relating to the Conservation & Management of Straddling Fish Stocks & Highly Migratory Fish Stocks", *FAO Legal Papers Online* # 8, 28 pp. (June 2000), zoals te raadplegen op <<http://www.fao.org/Legal/prs-ol/lpo8.pdf>>.
- * Franckx, E., (ed.) (2001): *Vessel-source Pollution and Coastal State Jurisdiction: The Work of the ILA Committee on Coastal State Jurisdiction Relating to Marine Pollution (1991-2000)*. The Hague, Kluwer Law International, 391 pp.
- * Franckx, E. (2001): *Fisheries Enforcement - Related Legal and Institutional Issues: National, Subregional or Regional Perspectives*, *FAO Legislative Study* # 71, Rome, Food and Agriculture Organization, 180 pp.
- * Franckx, E. & Gautier, Ph., (eds.) (2003): *La zone économique exclusive et la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer, 1982-2000: un premier bilan de la pratique des Etats/The Exclusive Economic Zone and the United Nations Convention on the Law of the Sea, 1982-2000: A First Assessment of State Practice*; Bruxelles/Brussels, Bruylant 247 pp.
- * Salmon, J. & Franckx, E. (eds.) (1995): *Colloque sur la Belgique et la nouvelle Convention des Nations Unies sur le droit de la mer 30 Collection de droit international (Centre de droit international - Université Libre de Bruxelles & Centrum voor Internationaal Recht - Vrije Universiteit Brussel: Actes de la journée du 25 novembre 1994)*, Bruxelles, Bruylant, 174 pp.

Het vastleggen van grenzen tussen staten is geen gemakkelijke aangelegenheid, zeker niet op zee. Juristen hebben er een zware kluit aan. Het Centrum voor Internationaal Recht van de VUB werkt mee aan een internationaal project dat beoogt alle maritieme afbakeningen in kaart te brengen en up-to-date te houden (MD)

